

VEČER NAD MESTOM

T O N E S E L I Š K A R

Zvečer je mesto kakor cerkev v luči lestencev:
vsepovsod gore žarnice, ki se zrcalijo
v mokrem asfaltu,
v izložbah plamté diamanti, kožuhovina in svila,
avtomobili vrešče, v zvonikih zvoné,
po ulicah pa valoví pljusk ljudi,
ki hite domov.

Delo je končano:

Mršavi pisarji kar leté in si prižigajo cigarete,
blatni delavci krešejo iskre s podkvami po tlaku,
vajenci se pode po sredi ceste,
delavke hite kuhat večerjo,
vozniki priganjajo konje,
raznašalci večernikov kriče: *Atentatorji obsojeni na smrt!*

Zvonovi zvoné . . .

Mostovi čez reko so kakor splavi, ki so s potniki
pristali ob breg,
pred pošto stoje Don Juani in mečejo mreže v tok deklet,
iz delavnic in trgovin
pa se še oglašajo skozi odprta okna
poslednji udarci pisalnega stroja: *Račun z dne tega in tega.*
Poslednji opomin.

V ozadju goreča reklama, ki piše po zraku: *Greta Garbo,*
božanstveno hrepenenje vseh moških src . . . Znižane cene!

Med množico se vije deček in prosi: *Kruha, kruha!!!*
Pod kostanji so brezdomci, ki nimajo dela,
so dekleta, ki nimajo postelje

in jih zebe, lačni so —
kaj bo z njimi deževna noč?

Gostilne se polnijo.
V kavarni sedé šahisti do polnoči in nekdo bere:
V Nemčiji sedem milijonov brezposelnih!
Zunaj pa ženska ihti in kriči: *Kaj bo sedaj???*
Njen mož je premikač in prejle mu je stroj odrezal noge.

Tipkarica gre s fantom in govori: *Da, ljubim te, toda
že zopet me je šef nadlegoval . . . Le kaj naj storim —?*

Dež pada silneje. Ulice se praznijo in skozi
odsev zameglenih luči se trga stražnik,
ki pelje vlačugo v zapor.

Reka leno pljuska ob stebre mostov,
okna se zapirajo, zelene luči spalnic zagore
in na strehe udarjajo znamenja
tramvajskih vozov.

FRANCETA LEVSTIKA LITERARNA KRITIKA

J O S I P V I D M A R

II

(Nadaljevanje.)

Za tem odlomkom usahne Levstikovo kritično delovanje za tri leta. Vzroka je iskati v nedostajanju originalne produkcije, pa tudi v tem, da ni imel organa za priobčevanje kritik, za kar „Novice“ gotovo niso bile primerne. Kajti resnica je, da se z Janežičevim „Glasnikom“ poživili tudi Levstikovo kritično delovanje in to ne samo zaradi novega leposlovnega gradiva. Takoj v prvi številki tega pomembnega glasila prične izhajati njegovo znamenito „*Popotovanje iz Litije do Čateža*“, ki vsebuje poleg čisto potopisnih odstavkov tudi Levstikova ugibanja o možnostih objektivnih literarnih panog v slovenskem slovstvu. Kakor kaže pesem „Roman“, so ga ta ugibanja zaposlovala že dolga leta. Opirajo se bržčas na izkušnje, ki si jih je pridobil, ko se je sam poizkušal v pripovedništvu in dramatik. Kajti vsaj dramatski poizkus je za čas pred letom 1858. izpričan. Sicer pa bodi temu kakor koli, njegova ugibanja so se pokazala kot utemeljena, razvoj slovstva jih je potrdil in jim dal pomembnost programa.